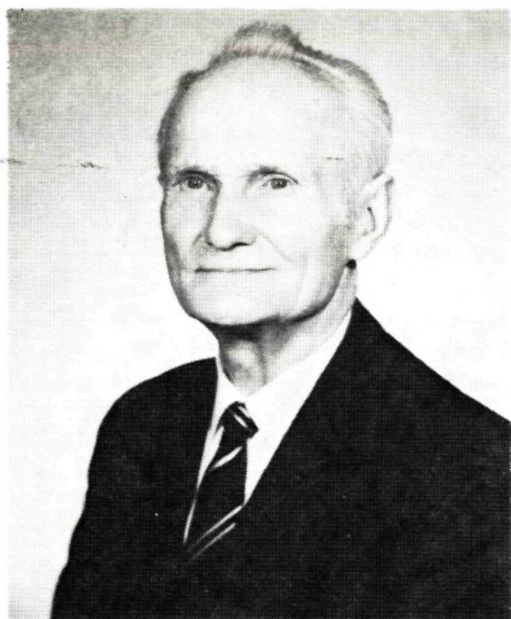

K sedemdesiatinám prof. RNDr. Jakuba Kamenického, DrSc.

Životné jubileum významného slovenského geológa si v tomto roku pripomínajú nielen jeho najbližší bývalí aj súčasní spolupracovníci, ale aj stovky geológov, ktorým profesor J. Kamenický ako vysokoškolský učiteľ na Univerzite Komenského v Bratislave vstúpil lásku k prírode, cez ňu vzťah ku geológii, geologickému zloženiu Zeme, ale ktorých učil najmä spoznávať mikrosvet neživej prírody, jeho stavebné elementy, ich štruktúru, textúru a jeho petrochemické vlastnosti. Profesor Kamenický priehrštlím rozdával svoje bohaté skúsenosti začínajúcim geológom na rozličných pracoviskách, bol ich radcom, ale aj dobrým priateľom. S poprednými osobnosťami európskej i svetovej geológie vytvoril diela, ktoré sú medzníkmi v geologickej vede. Tí všetci, ale aj mnohí ďalší mu kyticou, stiskom pravej alebo aspoň pozdravom na diaľku prejavili svoju vďaku, úctu a priateľ-

stvo. S tým cieľom prichádzame aj my na stránkach nášho časopisu.

Profesora J. Kamenického netreba predstavovať našej najmladšej a tobôž nie strednej a staršej generácii geológov, ale ani tým, ktorí sa zaoberajú problematikou kryštalinika lugika či brunovistulika alebo uhľonosnosťou karbónskych súvrství Zemplínskych vrchov. Na Slovensku je hlavným znalcom karpatského kryštalinika a jeho práce s touto problematikou sa vyznačujú tým, že vychádzajú z vlastného terénneho výskumu, ktorý je doložený precíznymi petrografickými údajmi, ale ktoré sú aj spätne dokonale geologicky interpretované, resp. interpretovateľné.

Prof. J. Kamenický sa zaraďuje k tým geológom, ktorí boli zároveň aj špecialistami. Právom ho označujeme za zakladateľa slovenskej petrografickej školy, a to nielen preto, že založil Katedru petrografie na UK a že vchoval takmer všetkých slovenských petrográfov, ale že položil základy petrografie kryštalinika Západných Karpát, predovšetkým veporika, ale aj gemerika a ďalších jadrových pohorí. Túto jeho zásluhu už mnohí vysoko hodnotili. Menej často sa zdôrazňuje, že moderné riešenie problematiky kryštalinika sa nemôže zakladať iba na rýdzo petrografickom a geochemickom hodnotení, čoho si náš jubilant bol vedomý od začiatku svojej vedeckej činnosti v takej miere, že pri každej príležitosti zdôrazňoval, že odrazovým mostíkom k vytvoreniu komplexného obrazu či modelu daného územia, ako aj problému musí byť cieľavedomý litostratigrafický a tektonický výskum územia ako báza pre správne petrografické a petrologické hodnotenie mikroskopických pozorovaní. Takýto prístup mu umožnil, aby v kryštaliniku veporika dešifroval mnohofázovosť kinetiky tektonicko-metamorfnej histórie ako nutný podklad pre interpretáciu a pochopenie zložitých, vzájomne sa prekrývajúcich petrogenetických procesov.

Táto dôležitá črta štýlu práce jubilanta je mimoriadne aktuálna pre súčasnú generáciu, v ktorej sa objavujú náznamy tzv. čistej línie petrológie. Už zo samotnej podstaty tohto odvetvia geológie vychodí skutočnosť, ktorú profesor J. Kamenický pripomína aj súčasným spolupracovníkom, že ona je súčasťou skú-

mania celej histórie horniny, a to v úzkom vzťahu k všetkým ostatným geologickým udalostiam. Ako príklad môže posloužiť snaha nášho jubilanta podať dôkladnú látkovú charakteristiku metamorfítov a ich východiskový stav. Takto petrologickým výskumom prispel k poznaniu vývojových etáp komplexov budujúcich dnešné oblasti kryštalinika Západných Karpát, litostratigrafie metamorfítov (čomu venoval aj niekoľko prác), a tým aj k dešifrovaniu tektonickej stavby, ale najmä k zisteniu parametrov, ktoré umožňujú stanoviť postupnosť metamorfických procesov, metamorfný štýl, intenzitu metamorfózy, časový vzťah blastézy a deformácie.

Z vyššie uvedeného pohľadu sa javí byť samozrejmosťou, že prof. J. Kamenický stanovil nielen viaceré štádiá prográdnej metamorfózy, ale aj významné prejavy retrográdnej metamorfózy a diafťorézy. Existenciu variskej diafťorézy okrem petrografického štúdia preukázal aj analýzou obliakov metamorfítov v zlepcoch permu. Urobil klasifikáciu diafťoritov a upozornil na široké uplatnenie sa diafťorézy v Západných Karpatoch, a to nielen alpskej, ale aj variskej, čo je mimoriadne dôležité pri súčasnom výskume metamorfických udalostí, keď sa súčasne minerálne asociácie metamorfítov stávajú atribútom takmer iba prográdnej metamorfózy, ako to vidíme na príklade gemerika.

Pozoruhodné sú jeho práce z oblasti výskumu pararúl, ortorúl a migmatitov, ako aj kontaktných metamorfítov. Vyčlenením kontaktnej termickej metamorfózy rimavického granitu riešil zároveň otázku jeho veku. Štúdiom muránskych „žulorúl“ zistil, že predstavujú pôvodné rýoly a rýolitové pyroklastiká.

Prof. J. Kamenický vykonal mnoho práce aj pri štúdiu rudných ložísk v Spišsko-gemerskom rudohorí, najmä v oblasti: Rudňany, Slovinky, Gelnica, Dobšiná — Dedinky, Mníšek nad Hnilcom, Kojšov a i. Stál pri začiatkoch systematického prieskumu ložísk, školiť mladých geológov pre prácu geológa-ložiskára. Problémom geologického prieskumu sa venoval najmä v povojnovom období, keď bolo treba urýchlene zabezpečovať nerastné suroviny.

Ako geológ začal pôsobiť v Spišsko-gemerskom rudohorí. Venoval mnoho rokov a úsilia, aby položil základy geologického poznania tohto regiónu. V ostatných rokoch sa do svojho „rodného“ terénu opäť vrátil a znovu sa s nevšednou vitalitou pustil do riešenia nových problémov metamorfózy, granitizácie a diafťorézy. Na jeho pracovnom stole sa opäť hromadí nový materiál z gemerika, znovu siaha po starých starostlivo uschovaných vzorkách spred tridsiatich-štyridsiatich rokov, ale aj sviežim tempom zdoláva kopce Spišsko-gemerského rudohoria, aby pomohol riešiť úlohy Geologického prieskumu, ktorý sa mu

po odchode z dlhoročného pôsobiska na Prírodovedeckej fakulte v Bratislave stal nielen novým pracovníkom, ale poskytol mu aj nových spolupracovníkov.

Výsledky práce, ktoré dosiahol prof. J. Kamenický v mnohých oblastiach geológie kryštalinika Západných Karpát, sú príkladom, ako treba komplexne a systematicky pristupovať k riešeniu úloh, k štúdiu najmä zložitých problémov metamorfického vývoja, na formovaní ktorého sa podieľajú udalosti viacerých orogénov. Takéto problémy sa dajú rozuzliť iba trpezlivosťou, poctivosťou a systematickou prácou spojenou so skúsenosťami a bohatou invenciou. Tieto vlastnosti sa v osobe profesora J. Kamenického snúbia v plnej miere. Dokázal to svojimi výsledkami, ktoré ho radia nielen medzi vedúcich odborníkov geológie v Československu, ale aj medzi vedecké osobnosti v medzinárodnom meradle.

Profesorovi J. Kamenickému, DrSc., želáme pevné zdravie, zachovanie životného elánu a pracovného zápalu do ďalších rokov tvorivej vedeckej práce.

Pavol Grecula

Sled životných udalostí, ako aj zoznam prác prof. Kamenického publikovaných do r. 1977 sme uverejnili v časopise Mineralia slovaca 1977, č. 3, s. 235—240. Teraz pripájame zoznam prác publikovaných od r. 1977.

Zoznam publikovaných prác prof. RNDr. J. Kamenického, DrSc., od roku 1977

- Kamenický, J. 1977: Contact metamorphism in the aureole of the Rimavica granite (West Carpathian Mts.). *Miner. slov.*, 9, 161—184.
- Kamenický, J. 1977: Der geologische Bau des Nordwestlichen Teiles des Vepor-Erzgebirges. *Acta geol. geogr. Univ. Comen., Geol.*, 32, 5—43.
- Kamenický, J. 1977: Geological-petrographical relations of granodiorites from Čierna Hora Mts. *Acta geol. geogr. Univ. Comen., Geol.*, 32, 81—110.
- Kamenický, J. 1978: Petrographie und Geochemie der Amphibolite des NW-Teiles des Vepor-Erzgebirges. *Acta geol. geogr. Univ. Comen., Geol.*, 33, 37—82.
- Kamenický, J. 1980: Problèmes actuels de la stratigraphie du cristallin des Carpates Tchécoslovaques. *Project 22: Precambrian in Younger Fold Belts. Inst. Geol. and Geophys. (Bucharest)*, 185—198.
- Kamenický, J. 1982: Vývoj a podmienky metamorfózy v severozápadnej časti veporského rudohoria. In: *Metamorfne procesy v Západných Karpatoch. Bratislava, Geol.*

- úst. D. Štúra, 23—36.
- Kamenický, J. 1982: Petrografia ortorúl a pararúl, synkinematických migmatitov a ich diafktoritov v severozápadnej časti Veporského rudohoria. *Miner. slov.*, 14, 481—516.
- Kamenický, J. 1983: Postavenie a funkcia mineralógie a petrografie v nasledujúcej etape geologického výskumu v ČSSR. In: *Mineralogie a petrografie, jejích úloha v geologických vedách a celospoločenský význam z hľadiska záležitostí XVI. zjazdu KSC. Brno, Geofyzika*, 29—31.
- Kamenický, J. 1983: Na päťdesiatiny doc. RNDr. Dušana Hovorku, CSc. *Miner. slov.*, 15, 575—576.
- Kamenický, J. — Hovorka, D. 1980: O návrhu subkomisie IUGS pre systematiku eruptív na klasifikáciu a nomenklatúru vulkanických a niektorých ďalších skupín hornín. *Miner. slov.*, 12, 75—88.
- Kamenický, L. — Kamenický, J. 1983: Prekambrium Západných Karpát. *Miner. slov.*, 15, 289—302.
- Fabian, M. — Kamenický, J. 1985: Geologicko-petrografické pomery kryštalinika západnej časti Čiernej hory. *Miner. slov.*, 17, 97—119.